

УДК 330.341.2:336.02

ПАРТИСИПАТИВНА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ ТА ФІНАНСУВАННЯ В МІЖНАРОДНИХ ПРОГРАМАХ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Ю. М. Петрушенко, к. е. н., доцент, ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України», petrushenko@uabs.edu.ua

У статті розглядаються особливості стратегії місцевого розвитку, зорієнтованої на участь в ньому місцевих спільнот. Проаналізовано фінансово-організаційний механізм цієї стратегії та визначено її вплив на соціальний капітал громад. Проведено економетричне моделювання зміни соціального капіталу в громадах, що брали участь у проекті ЄС та ПРООН в Україні «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду». Визначено складові соціального капіталу місцевих громад, які є найбільш чутливими до зовнішнього впливу.

Ключові слова: територіальна громада, місцевий розвиток, соціальний капітал, складові соціального капіталу місцевих громад, Програма розвитку ООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» в Україні, партисипативне фінансування в міжнародних програмах, економетричне моделювання зміни соціального капіталу в територіальних громадах України.

Постановка проблеми. Ринковий курс реформ, що був обраний Україною в 1991 році, призвів до руйнування існуючих елементів економічної культури, різкої зміни суспільних ідеалів і моралі. Проте певні соціальні групи до сьогодні не знайшли своє місце в ринково орієнтованому суспільстві, нові соціальні норми і цінності відкидаються членами цих спільнот, у тому числі й соціально декларовані зразки поведінки. В Україні це особливо виразно відчувається у сільській місцевості, де рівень патерналізму надзвичайно високий, люди не вірять у власні сили й надалі продовжують покладатися на допомогу держави у вирішенні їх особистих проблем.

Усе це призводить до швидкої деградації таких спільнот не лише в економічному, але й у соціальному плані. Наприклад, селяни, що живуть на одній території, часто вже не відчувають себе однією громадою, більше не мають спільних цілей і цінностей і, відповідно, не здатні ефективно керувати спільними ресурсами, яких досить багато (від соціальної інфраструктури до загальних доріг, земель, водойм). Згідно з останніми опитуваннями соціологів, більше 50% жителів сільської місцевості України вважають себе бідними. Як наслідок, чисельність сільських жителів за 20 років незалежності зменшилася на 2,5 млн., за цей час на карті України зникли 348 сіл [1].

Одним із ефективних механізмів вихо-

ду з такого стану є процеси посилення соціальної активності місцевих громад, їх соціальна мобілізація за для спільного вирішення проблем місцевого соціально-економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Практика орієнтованого на розвиток громад підходу, що сприяє економічному розвитку через соціальну мобілізацію, його важливість і позитивні результати обговорювались у світовій науковій літературі в другій половині XX століття: Chase R., Holmemo C. [2], Dongier P., Domelen J. V., Ostrom E., Ryan A., Wakeman W., Bebbington A., Polski M. [3], Hardin G. [4], Mansuri G., Rao V. [5], Tanaka S., Singh J., Songco D., Maclean J. [6], Walker T. F. [7].

Dongier і співавтори [3] визначили основні причини, чому орієнтований на громаду підхід повинен стати основою для будь-якої стратегії місцевого розвитку. Перша причина полягає в тому, що підхід до місцевого розвитку, орієнтований на громаду, включає в себе різні сектори економіки – громадські організації та органи місцевого самоврядування, місцевий уряд, а також приватний сектор. Ринок сам по собі не може задовольнити необхідний рівень забезпечення потреб населення, а підхід, орієнтований на участь громад, створює ефективну взаємодоповнюваність державного і приватного секторів у процесі створення суспільних благ. Друга причина полягає в тому, що

такий підхід сприяє стійкості розвитку. Ці науковці також стверджують, що підхід, орієнтований на залучення громад до місцевого розвитку, підвищує економічну ефективність послуг та підвищує ефективність використання активів у таких секторах, як інфраструктура, освіта, мікрофінансування та раціональне використання природних ресурсів. Підхід до місцевого розвитку, орієнтований на громаду, дає право голосу при визначенні пріоритетів розвитку в таких групах, які зазвичай виключаються з процесу прийняття рішень на місцевому рівні.

Серед науковців, що в останній час досліджували ефективність та особливості національних програм місцевого розвитку за участю громади, варто відмітити дослідження Fearon, Humphreys та Weinstein [8], які аналізували програму розвитку за участю місцевих громад, що була реалізована в північній Ліберії в 2006–2008 роках. Вони дійшли висновку, що введення нових інститутів на місцевому рівні мало позитивний вплив на здатність громад до співпраці, і цей ефект тривав навіть після того, як програма була завершена. Sara та Katz аналізували програму водопостачання в шести країнах світу (Бенін, Болівія, Гондурас, Індонезія, Пакистан, Уганда і Ефіопія) і підтвердили ефективність підходу залучення громади до прийняття рішень [9].

Разом з тим, вплив програм соціальної мобілізації та особливості дії їх механізмів на соціально-економічні характеристики місцевих громад, такі, як соціальний капітал, залишаються недостатньо вивченими.

Формулювання мети статті. Метою дослідження є визначення впливу на соціальний капітал місцевих спільнот тих організаційно-економічних механізмів, які закладено в підходи до місцевого розвитку, що орієнтовані на участь у ньому територіальних громад.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні підхід, орієнтований на участь громад, використовувався Програмою розвитку ООН під час реалізації проектів «Програма інтеграції і розвитку Криму» (1995–2007), «Програма відродження і розвитку» (2002–2007), «Програма муніципального врядування і сталого розвитку» (2004–2007), «Місцевий розвиток, орієнтований на

громаду» (розпочався в 2007 році). Результати останнього проекту стали об'єктом нашого аналізу.

Спільний проект Європейського союзу та Програми розвитку ООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» (МРГ) започатковано в Україні у вересні 2007 року. Проект впроваджується Програмою розвитку ООН в Україні за підтримки Уряду України. На місцевому рівні він співпрацює з громадами-учасницями (самоврядні організації громад, активісти та безпосередні мешканці громад) та місцевими органами влади (сільські, селищні, міські голови та ради, районні ради, районні державні адміністрації).

Метою проекту є створення сприятливого середовища для сталого соціально-економічного розвитку на місцевому рівні шляхом сприяння самоорганізації громад, розроблення та впровадження невеликих за обсягом громадських ініціатив у всіх областях України [10].

Економічний механізм проекту МРГ заснований на партисипативному управлінні фінансовими ресурсами місцевих громад. Відповідно до фінансового плану проект МРГ надавав невеликі гранти для впровадження мікропроектів громад на основі принципу самопомогі та в рамках співпраці приватно-державного сектору, де кожен партнер має внести свою частку для розвитку. Механізм фінансування за програмою проекту передбачав, що частка вартості мікропроектів фінансується за рахунок членів громад (не менше 5%), інші витрати фінансувалися з центрального та місцевих бюджетів (45%), участь МРГ становила приблизно половину усіх внесків (50%).

Проект підтримує ініціативи місцевих громад із покращання умов проживання та базової соціальної інфраструктури, наприклад відновлення фельдшерсько-акушерських пунктів, покращання управління водопостачанням, захисту навколишнього середовища, ефективності використання енергоресурсів та послуг місцевого транспорту.

Проект працює в селах, селищах та малих містах із населенням до 10 тис. чол. Поряд із допомогою в розвитку та самоорганізації громад-учасниць проект пропонує грантову підтримку, яка може стати старто-

вим капіталом для реалізації їхніх ініціатив (до 7300 євро та не більше 50% від кошторису ініціативи).

Інша половина бюджету ініціатив громад фінансується за рахунок внеску мешканців громади (не менше 5%), приватного сектору та коштів державного і місцевих бюджетів. Таким чином, було налагоджено механізми співфінансування між громадою, центральною та місцевою владою, донорською спільною та приватним сектором.

Проект використовує інструмент соціальної мобілізації для мобілізації учасників проекту і створення середовища (структур підтримки) для спільного прийняття рішень та спільного впровадження проекту. Потенціал організацій громад розбудовується таким чином, щоб вони могли приймати рішення спільно з місцевими органами влади, мобілізувати ресурси, реалізовувати місцеві пріоритети і підтримувати досягнуті результати. Потенціал партнерів (сільські/міські, районні/обласні ради та ін.) посилюється з точки зору людських ресурсів для реалізації спільного підходу, який просувається Проектом. Тренінги, візити на місця, діалоги і малі гранти (для проектів громад), відповідні інституційні механізми і т. д. використовуються як інструменти для розбудови потенціалу.

Перша фаза проекту МРГ розпочалась у грудні 2007 року і мала бюджет 13,3 млн. євро. За 3,5 роки діяльності проект допоміг більше 1000 сільських громад покращити умови проживання спільними зусиллями та в партнерстві з місцевою владою. Тривала перша фаза проекту МРГ до 6 червня 2011 року. За цей період встановлено партнерство з 25 регіонами, 209 районами та більше 1100 місцевими радами (із населенням до 10 тисяч осіб). Проект мобілізував більше 418 тисяч мешканців сільських територій, які самоорганізувались у громади, в основі яких – принцип спільного врядування. Для громад та представників органів місцевої влади/самоврядування експерти проекту провели 1656 навчальних семінарів і тренінгів, на яких громади навчили, (а) як створити та керувати діяльністю своєї організації, (б) як планувати та виконувати плани розвитку власного села спільно з місцевими органами влади, (в) як підготувати та реалізувати про-

ект громади.

У рамках I фази проекту МРГ було реалізовано 1303 проекти громад. Голосуванням на загальних зборах громади самі обирали пріоритети для своїх проектів. Таким чином, 59% громад запровадили енергоощадні заходи в сільських школах, дитячих садках та медичних закладах, 21% здійснили ремонт амбулаторій/ФАПів та закупівлю медичного обладнання; 15% громад провели або відремонтували систему водопостачання; 4% проектів стосувалися закупівлі – шкільного автобусу; 1% – проекти, спрямовані на збереження навколишнього природного середовища. Середня вартість проекту громади склала близько 150 тис. грн.

На реалізацію ініціатив громад проект МРГ виділив близько 91 млн. грн., ще близько 88 млн. грн виділено з місцевих бюджетів як співфінансування, біля 14 млн. грн. зібрали самі громади, а 3 млн. грн. Інвестував приватний сектор. Розподіл залучених ресурсів у результаті реалізації партисипативної моделі фінансування у першій фазі проекту був таким: ПРООН – 46%, обласний та районний бюджети – 33%, сільські ради – 13%, громади – 7%, місцевий бізнес і меценати – 1% [10].

Друга фаза спільного проекту Європейського Союзу та програми розвитку ООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» (МРГ-II) розпочалася 7 червня 2011 року й закінчується в 2015 році. Проект і надалі співфінансує та виконує Програма розвитку ООН в Україні.

Не дивлячись на те, що проект МРГ мав чітко виражений інфраструктурний характер, на нашу думку, основним його досягненням стала соціальна мобілізація жителів громад, яка призвела до активізації «дрімаючого» потенціалу колективних дій і бажання людей допомогти самим собі. Відповідно до нашої гіпотези, зміни, що відбулися на ментальному рівні повинні вилитися в покращення показників соціального капіталу громад уже в найближчі роки після закінчення проекту.

Ми вирішили перевірити цю гіпотезу на основі аналізу розвитку тих сільських громад Сумської області, що брали участь у першій та, окремо, у другій фазі проекту «Місцевий розвиток, орієнтований на гро-

маду».

За період упровадження першої фази проекту (2007–2010 роки) у 8 районах Сумської області реалізовано 49 мікропроектів у 33 громадах на суму понад 8,7 млн. грн.

Для аналізу результатів I фази проекту МРГ було використано метод різниць (difference-in-differences [11]), суть якого полягає в знаходженні різниці між показниками соціального капіталу досліджуваних громад в 2007 і 2011 роках, тобто «до» і «після» участі у проекті «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду».

Для вимірювання соціального капіталу на підставі найбільш часто використовуваних у світовій практиці методик (Integrated Questionnaire for the Measurement of Social Capital worked out by the World Bank (2011), The World Values Survey (2011), The European Social Survey (2002) [12] and The Social Capital Question Bank (2011) [13]) нами разом з Тетяною Голець (CERGE-EI, м. Прага, Чехія) була розроблена анкета, адаптована під цілі дослідження та специфіку опитуваних домогосподарств.

Основні складові соціального капіталу, які вимірювалися в ході проведеного соціологічного опитування: загальні норми (чесність, порядність та ін.), довіра, схильність до взаємодії та кооперації, солідарність, (анти) патерналізм, наявність спільних традицій, довгострокова орієнтація, схильність до ризику, включення у процес прийняття рішень та ін.

Вибірка склала 126 громад (33 громади, які беруть участь у I фази проекту МРГ та 94 контрольні громади). Одиницею аналізу стало домогосподарство в громаді. Було опитано 1545 домогосподарств, що становить близько 10 % від їх загальної чисельності.

Кожна складова соціального капіталу оцінювалася за шкалою від 1 до 5 на підставі відповідей респондентів (лідерів домогосподарств) на групу запитань, пов'язаних із цією характеристикою (1 – найнижче значення, 5 – найвище значення відповідної характеристики).

Варто зауважити, що порівняння числових значень характеристик соціального капіталу українських громад із показниками

спільнот Європейського Союзу демонструє відставання характеристик соціального капіталу українських громад у порівнянні з громадами країн ЄС в середньому на 20%.

У якості контрольних громад при дослідженні впливу проекту МРГ на громади-учасники I фази були використані громади-учасники II фази проекту МРГ з подібними критеріями відбору на початковому етапі проекту (pipeline matching aimed to deal with selection and self – selection biases [14]). Це дозволило уникнути помилки відбору, оскільки методологія відбору учасників I і II фази проекту МРГ залишилася практично незмінною. У II фази порівняно з I фазою змінився лише один критерій відбору (потреба у підвезенні дітей сільських громад до школи), проте факторний аналіз показав, що його вплив на вибір учасників проекту МРГ є мінімальним, і в II фази проекту МРГ він виключений, оскільки всі села мали підвезення дітей до шкіл.

Далі для кожної громади-учасниці I фази проекту МРГ була визначена контрольна громада (учасник II фази) з того ж району, близька за показниками соціально-економічного розвитку.

Метод pipeline matching припускає, що громади, відібрані в II фазу проекту МРГ (станом на 2011 рік), схожі на громади I фази проекту в момент їх відбору (тобто станом на 2007 рік) [15]). Тоді різниця між показниками цих громад показує ефект дії проекту МРГ, і ми можемо використовувати для аналізу дані по соціальному капіталу, отримані в результаті дослідження в 2011 році.

За період впровадження I фази проекту МРГ у 8 районах Сумської області (2007–2011 роки) реалізовано 49 мікропроектів у 33 громадах на суму понад 8,7 млн. грн. Проте наше дослідження охопило 6 районів, громади яких були представлені і в I, і в II фази проекту МРГ.

Дослідження впливу участі у проекті МРГ на соціальний капітал громад-учасниць виконані за допомогою програми STATA продемонструвало збільшення практично усіх характеристик соціального капіталу (табл. 1).

Підсумкові результати регресійного аналізу впливу проекту «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» на характеристики соціального капіталу громад-учасниць (I фаза проекту)

Характеристики соціального капіталу	Ефект участі
Традиції в громаді	0,53***
Інформація та комунікація	0,16*
Включеність у громадську діяльність	0,26***
(Анти) патерналізм	0,46**
Рівень довіри	0,16*
Солідарність та інтеграція	0,14+
Колективна діяльність та співпраця	0,27***

Ймовірність похибки: + $p < 0.10$, * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Для аналізу результатів II фази проекту МРГ був використаний також метод різниць (difference-in-differences), проте відмінність методології полягала у тому, що ми мали можливість у 2014 році провести повторне оцінювання соціального капіталу в тих же самих громадах, що почали брати

участь в проекті МРГ у 2011 році та у контрольних громадах. У порівнянні з методом pipeline matching це дослідження є більш релевантним. Результати відповідного економетричного моделювання представлені в таблиці 2.

Таблиця 2

Підсумкові результати регресійного аналізу впливу проекту «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» на характеристики соціального капіталу громад-учасниць (II фаза проекту)

Характеристики соціального капіталу	Ефект участі
Традиції в громаді	0,31**
Інформація та комунікація	0,23**
Включеність у громадську діяльність	0,55**
(Анти) патерналізм	0,60***
Рівень довіри	0,15+
Солідарність та інтеграція	0,21*
Колективна діяльність та співпраця	0,38**

Ймовірність похибки: + $p < 0.10$, * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Висновки. Результати дослідження впливу проекту МРГ на соціальний капітал громад-учасниць засвідчили, що найбільшому впливу піддаються такі характеристики соціального капіталу, як наявність традицій у громаді, інформованість, (анти) патерналізм, колективні дії і кооперація.

У той же час більшість сучасних науковців схиляються до думки, що соціальний капітал змінюється досить повільно. Для цього іноді необхідна зміна не одного покоління, що проживає на даній території. Тому результати оцінки впливу проекту МРГ на показники соціального капіталу громад-учасниць проекту за досить короткий період (з 2007 по 2014 роки) викликають необхід-

ність пояснення.

Безпосереднє знайомство з методикою проекту МРГ та інтерв'ю з його учасниками наводять на думку, що вплив проекту МРГ на соціальний капітал проявляється через специфічний організаційний і фінансовий механізм проекту.

Щодо організаційного механізму, то він побудований на підході соціальної мобілізації до місцевого розвитку. Під час участі у проекті МРГ члени громади об'єднуються в громадську організацію, вчаться разом ухвалювати рішення, обирають голову і правління організації, пріоритети розвитку громади, проект для реалізації, підрядчиків для виконання робіт, разом контролюють

виконання поставлених завдань. У процесі реалізації мікропроєкту вони починають більше довіряти один одному; розуміють, що можуть самі вирішувати проблеми, а не сподіватись виключно на допомогу держави; вчаться спільно приймати рішення, працювати разом. Відповідно починають відновлюватися традиції колективних дій та свят, солідарність, зменшується патерналізм, зростає довіра. Парсипативна модель фінансування і фінансового управління мікропроєктами розвитку виступила інститутом, що мотивував громади до зміни соціальної поведінки в напрямі зростання соціального капіталу місцевої спільноти.

Мова в даному випадку може йти не тільки про зростання соціального капіталу громади, а й про реалізацію його вже наявного, але «дрімаючого» потенціалу. Така реалізація може відбутись і за досить короткі терміни (за декілька років, як у проєкті МРГ).

Слід також звернути увагу на отримане в результаті дослідження зауваження щодо якісної зміни аргументації при прийнятті рішень членами громад, що брали участь у програмі МРГ, яке, можливо, пояснює незначні зміни в рівні довіри. Більш детальний аналіз показав, що програма МРГ вплинула не лише на інформованість, а й на мислення учасників – при оцінці рівня довіри до влади вони беруть до уваги більше факторів, внаслідок чого об'єктивна оцінка цієї характеристики соціального капіталу може знижуватися.

Прийнятий МРГ метод тісної співпраці покликаний об'єднати не тільки громаду, але й місцеву і регіональну владу, приватний сектор та громадські організації, щоб усі мали змогу постійно спілкуватися, корегувати плани громад та приймати рішення щодо вирішення місцевих проблем в межах співпраці приватно-державного сектору.

Зростання соціального капіталу надало громадам необхідний ресурс для подальшого довгострокового розвитку. Більшість сіл, що брали участь у проєкті МРГ продовжили спільними зусиллями покращувати життя своїх громад і після закінчення проєкту.

Література

1. Чисельність сільського населення скоротилась на 2,5 млн. осіб [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://health.unian.net/ukr/detail/224241>.
2. Chase R. Community Driven Development and Social Capital: Impact Designing a Baseline Survey in the Philippines / Chase R., Holmemo C. – Social Development Department, 2005. – Report No: 32405-PH, P. 1–108.
3. Dongier P. Community-driven development / Dongier P., Domelen J. V., Ostrom E., Ryan A., Wakeman W., Bebbington A., Polski M. // The World Bank Poverty Reduction Strategy Paper Sourcebook. – Washington, D.C., 2001. – P. 1–32.
4. Hardin G. The Tragedy of the Commons / G. Hardin // Science. New Series, 1968. – 162(3859), P. 1243–1248.
5. Mansuri G. Community-based and -driven development: a critical review / Mansuri G., Rao V. // The World Bank research observer. – 2004. – Vol. 19, No. 1. – P. 1–39.
6. Tanaka S. A review of community-driven development and its application to the Asian Development Bank / S. Tanaka, J. Singh, D. Songco. – Asian Development Bank, 2006. – 100 p.
7. Walker T. F. Community involvement in public goods provision: Evidence from a field experiment in Ghana / T. F. Walker // International Growth Centre, Working Paper №11/0069. – 2011. – P. 1–28.
8. Fearon J. D. Can development aid contribute to social cohesion after civil war? Evidence from a field experiment in post-conflict Liberia / J. D. Fearon, M. Humphreys, J. M. Weinstein // American Economic Review: Papers & Proceedings. – 2009. – № 99/2. – P. 287–291.
9. Sara J. Making Rural Water Supply Sustainable: Report on the Impact of Project Rules / J. Sara, T. Katz // United Nations Development Programme and World Bank Water and Sanitation Program. – Washington, D.C., 1997.
10. The official site of the United Nations Development Program “Community-based Approach to Local Development” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cba.org.ua/en/about/about-cba>.
11. Girma S. Evaluating the foreign ownership wage premium using a difference-in-differences matching approach / S. Girma, H. Görg // Journal of International Economics. – 2007. – № 72. – P. 97–112.
12. The European Social Survey. SOURCE QUESTIONNAIRE (Round 1, 2002/3). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.europeansocialsurvey.org/index.php?option=com_content&view=article&id=63&Itemid=98
13. Ruston D. Social Capital Question Bank [Електронний ресурс] / Ruston D., Akinrodoye L. - Social Analysis and Reporting Division, 2002. – Режим доступу: <http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&src=s&source=web&cd=2&ved=0CEkQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.ons.gov.uk%2Fons%2Fguide-method%2Fuser-guidance%2Fsocial-capital-guide%2Fthe-question-bank%2Fsocial-capital-question-bank--pdf-document.pdf&ei=VE3wT9uvKu3P4QSa7LD8DQ&usg=AFQjCNHbvHSJDrxMkrqhbduicg0mAYgZRQ&sig2=ZXDqZjtwbayrAsyAuKUXFg>.
14. Heckman J. Matching as an econometric evaluation estimator: evidence from evaluating a job training

programme / J. Heckman, H. Ichimura, J. Smith, P. Todd // Review of Economic Studies. – 1997. – № 64. – P. 605–654.

15. Khandker S. R. Handbook on impact evaluation: quantitative methods and practices / S.

R. Khandker, G. B. Koolwal, H. A. Samad. – The World Bank, 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/2693/520990PUB0EPI1101Official0Use0Only1.pdf?sequence=1>.

ПАРТИСИПАТИВНАЯ МОДЕЛЬ УПРАВЛЕНИЯ И ФИНАНСИРОВАНИЯ В МЕЖДУНАРОДНЫХ ПРОГРАММАХ ТЕХНИЧЕСКОЙ ПОМОЩИ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНОГО КАПИТАЛА ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ СООБЩЕСТВ

*Ю. Н. Петрушенко, к. э. н., доцент, ГВУЗ «Украинская академия банковского дела
Национального банка Украины»*

В статье рассматриваются особенности стратегии местного развития, ориентированной на участие в ней местных сообществ. Проанализирован финансово-организационный механизм этой стратегии и определено ее влияние на социальный капитал общин. Проведено эконометрическое моделирование изменений социального капитала в общинах, которые принимали участие в проекте ЕС и ПРООН в Украине «Местное развитие, ориентированное на сообщество». Определены составляющие социального капитала местных общин, которые являются наиболее чувствительными к внешнему воздействию.

Ключевые слова: территориальное сообщество, местное развитие, социальный капитал, составляющие социального капитала местных общин, Программа развития ООН «Местное развитие, ориентированное на сообщество» в Украине, партисипативное финансирование в международных программах, эконометрическое моделирование изменения социального капитала в территориальных общинах Украины.

PARTICIPATORY MODEL OF MANAGEMENT AND FINANCING IN THE INTERNATIONAL PROGRAMMES OF TECHNICAL ASSISTANCE AS A FACTOR OF COMMUNITY'S SOCIAL CAPITAL DEVELOPMENT

*Yu. N. Petrushenko, Ph. D (Econ.), Ass. Prof., SHEI «Ukrainian Academy of Banking of the
National Bank of Ukraine»*

Specific features of local development strategies involving local communities are considered. The economic and organizational mechanism of this approach is analyzed and its impact on the social capital of the community is determined. The econometric modeling of the changes of social capital in the communities participating in the European Union and UNDP “Community based approach to local development” is carried out. The components of social capital exposed to the greatest influence are identified.

Keywords: community, local development, social capital, components of social capital of local communities, UNDP “Community based approach to local development” in Ukraine, participatory financing in international programs, econometric modeling of the changes of social capital in territorial communities of Ukraine.

Рекомендовано до друку д. е. н., проф. Пилипенко Г. М. Надійшла до редакції 27.05.2015 р.